

Memo

SVV 9.4.2015

Yhteistyöryhmän tapaaminen

Paikalla Anja Heikkinen (UTA), Aki Ojakangas (Murikka-opisto), Pilvi Mansikkamäki (Ahjola), Tuula Vatanen (Sampola), Jenni Pätäri (UTA, kirjuri), Reijo Kahelin (Pirkanmaan liitto, paikalla tapaamisen loppuosassa)

Tampereen yliopisto, EDU 327.

Klo 14-16.

Aihe: SVV-ohjelman tulevaisuus ja kehittäminen Pirkanmaalla.

1 Aluksi

- Lähdimme keskustelemaan siitä, minkä tyyppisestä yhteistyöstä ja esim. koulutus- ja kurssisisällöistä voisi olla hyötyä sekä vapaalle sivistystyölle että yliopistolle?
 - Tutkivan kehittämisen ajatus lähtökohdaksi entistä selkeämmin: miten toteutetaan esim. peruskurssisisältöjä siten, että ne kytkeytyisivät suuremmin vst:n kehittämistarpeisiin?
 - Pilottiorganisaatioidea: SVV-ohjelmayhteistyöhön kiinteämmin mukaan tietyt pilottiorganisaatiot, joiden kanssa tehtäisiin tietty ajanjakso tiiviimmin yhteistyötä, esim. (joissakin) palaverissa esiin nostetuissa muodoissa (alla).
 - Yliopistonäkökulmasta hyvän lähtökohdan yhteistyön kehittämiseksi tarjoaa kasvatustieteiden yksikön OPS-muutos (kolme eri opintosuuntaa kasvatus ja yhteiskunta -ohjelmaan), jossa aikuiskasvatus ja kansalaisuus -tematiikka tulee aiempaa vahvemmin esille.

2 Käsiteltyjä yhteistyömuotoja

1 Opinnäyteyhteistyön kehittäminen

2 Harjoitteluyhteistyön kehittäminen

3 Kurssiyhteistyö, erikoiskoulutuskokonaisuudet ja pedagoginen koulutus

4 Studia generalia -luentosarja

5 Maakunnallinen työpaja

2.1 Opinnäyteyhteistyö

- Opinnäyteyhteistyöhön kaikki osapuolet suhtautuvat myönteisesti: vst-kentältä löytyy monenlaisia tutkimustarpeita.
- SVV-ohjelman tapaa kerätä opinnäyteaiheita pidetään hyvänä. Viime keräyskierroksella (kevät 2014) aiheita saatiin lähinnä kansalais- ja työväenopistoista. Niitä toivotaan myös muiden organisaatiomuotojen piiristä.
- Yliopistoissa aiheita tulee markkinoida entistä näkyvämmiin ja johdonmukaisemmin opiskelijoille, sillä edeltävän kierroksen aiheisiin tartuttiin vaisusti.
- Vst:n, sen aihepiirien sekä mahdollisten tulevaisuuden työtehtävien näkyväksi tekemiseen tarvitaan lisää myös vst-toimijoiden panosta (esim. harjoitteluinfoissa esille vst-mahdollisuudet).

- Olennaista vst-orientaation herättäminen opiskelijoissa – tässä ja muussa yliopistoyhteistyössä.

2.1.1 Esiin nousseita opinnäyteaiheideoita päivän keskustelujen pohjalta (sopivat myös mahdollisen studia generalia -luentosarjan tai kurssiaiheiden kehittelyyn)

- Vapaan sivistystyön saavutettavuus. Myös KESUssa korostetaan, että "koulutuksen saavutettavuutta ei saa vaarantaa".
- Oppilaitosten ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö: mitä kentällä tapahtuu ja miksi?
- Eläkeläiset ja heidän sivistystarpeensa. Joidenkin arvioiden mukaan jo yli kolmannes suomalaisista kotitalouksista on eläkeläistalouksia – ja määrä nousee.
- Maahanmuuttajat ja heidän sivistystarpeensa; maahanmuuttajat "meinä" ja/vai "muina"?
- Järjestömuotoinen sivistystyö ja sen laajuus. Esim. 70 000 ihmistä osallistuu ammattiyhdistysliikkeen aikuiskoulutustoimintaan. Koulutusta ja toimintaa järjestetään paljon paikallisesti, mutta sitä ei rekisteröidä virallisesti mihinkään.
- Kansalaistopistoissa ajankohtaista laatutyöhön liittyvät aiheet.
- Sivistyspoliittisten seurausten tutkiminen kuten esim. ympäristövaikutukset.
- Esim. maakuntastrategiassa esillä paljon asioita liittyen kansalaisvaikuttamiseen → miten niitä todennetaan ja seurataan?

2.2 Harjoitteluyhteistyö

- Opiskelijoiden harjoittelujakso 3 kk, yliopisto maksaa palkan 2 kuukaudelta. Opiskelijat voivat sopia harjoitteluajankohdansa melko vapaasti. Harjoittelutukea haetaan vuoden vaihteessa. Kun tukipäätös tulee, he voivat sopia itsenäisesti, milloin suorittavat harjoittelun. Harjoittelu on pakollinen, mutta se voidaan kompensoida esim. työkokemuksella.
 - Opiskelijoita hyvä informoida vst:n kannalta tarkoituksenmukaisista harjoitteluajankohdista. Esim. kansalaisopistoissa saatu yhteydenottoja opiskelijoilta kesäaikaan, kun opistoissa ei ole opetusta.
 - EDUssa harjoitteluasioista vastaa hallinnollisesti Leena Pohjasmäki, myös häneen on hyvä olla em. asioista yhteydessä.
- Harjoittelun ja opinnäytetutkimuksen voisi pyrkiä jatkossa yhdistämään johdonmukaisemmin.
 - Lisäksi muita, pienempimuotoisia kurssitehtäviä voisi ajatella sidottavan harjoitteluun (opetuksen seuraaminen; pedagogiikkaan tutustuminen; pienet selvitystyöt: esim. Murikka-opistossa selvitettiin uimahallin kävijämääriä jne.).
 - Kurssiyhteistyötä voitaisiin tehdä myös sitomatta harjoitteluun. Voisi tarkoittaa esim. tapahtuman tai kyselyn järjestämistä, kursseilla kiertelyä, materiaalien tuottamista...

- Kokonaisuutena harjoittelua haluttaisiin viilata systemaattisemmaksi kokonaisuudeksi. Em. lisäksi harjoitteluun voitaisiin hakea yhteistyötä eri oppilaitosten välille.
 - Tärkeää tiiviimmät kytkennät SVV-ohjelmaan, sen jatkuvuuteen ja sisältöjen kehittämiseen.
 - Keskusteltiin esim. harjoittelutyöpajan toteuttamisesta. Mukaan esim. viisi pilottiorganisaatiota. Harjoittelun tarkoitusta avaava ja summaava sekä yhteishenkeä luova tilaisuus aluksi ja lopuksi.
- Harjoitteluohjaus yhteisenä asiana, ei ainoastaan yliopiston vastuuna.
- Kuka koordinoi yhteistoimintaa?

2.3 Kurssiyhteistyö, erikoiskoulutuskokonaisuudet ja pedagoginen koulutus

- Perusopintotason kursseja yhteistuotoksena?
- Tapahtuman/kyselyn tms. järjestäminen, kursseilla kiertäminen ja pedagogisiin ratkaisuihin tutustuminen, materiaalien tuottaminen...
- Pedagogisten opintojen kehittäminen esim. erikoistumiskoulutusten avulla (eivät tuota tutkintoa vrt. pd-opinnot).
 - Täydennyskoulutuksellista.
 - Mikä on SVV-ohjelman osa tässä kehittämistyössä?
- Aiheideoita: ks. 2.1.1-kohdasta. Aiheet sovellettavissa eri yhteistoimintamuotoihin.

2.4 Studia generalia -luentosarja ja aiheideoita

- Organisoidaan vst-organisaatioiden ja yliopiston kesken studia generalia -luentosarja, johon esim. eri toimintamuotojen edustajat tuottavat yhden luennon jostakin ajankohtaisesta yhteiskunnallisesta aiheesta omasta näkökulmastaan (sisällöissä yhdistyisivät vst:n ja sen toimintamuotojen näkyväksi tekeminen, tarpeellisuus sekä ajankohtaisuus).
- Aiheideoita: ks. 2.1.1-kohdasta. Aiheet sovellettavissa eri yhteistoimintamuotoihin.

3 Keskustelua aluenäkökulmasta

- Vapaan sivistystyön oppilaitokset ja organisaatiot suhtautuvat myönteisesti erilaisiin yhteistyömahdollisuuksiin sekä keskenään että yliopiston kanssa. Toisaalta kenttää luonnehtii samalla pitkät perinteet toimia omissa ympyröissä (esim. oppilaitosmuodoittain tai taustayhteisön mukaan), vaikka myönteisiä yhteisiä juonteitakin löytyy.
 - Pirkanmaalla isoja yhteistyöyksiköjä, muualla pienempiä ja enemmän esim. lukioyhteistyötä.

- Parhailtaan tekeillä selvitystyö taustayhteisörajat ylittävästä yhteistyöstä ja sen mahdollisuuksista (tarvetta myös lisätutkimukselle, esim. opinnäytteiden muodossa).
- Yhteistyötä kokoavalle toimijalle olisi tarvetta, ts. jonkinlaisen alueellisen organisaation kehittäminen nähdään tarpeellisena. Mikä se voisi olla (alla eri vaihtoehtojen pohdintaa)?
 - Maakuntatason toimija kuten Pirkanmaan liitto? Taustaa:
 - Yleisesti ottaen Pirkanmaalla suhtaudutaan vst:hön myönteisesti, esim. kansanedustajat suhtautuvat erittäin myönteisesti vst:hön.
 - Kentällä koetaan kuitenkin, että liitto on kiinnostuneempi ammatti- ja korkeakoulutuksesta. Vst mielletään helposti kansalais- ja työväenopistotoiminnaksi.
 - Alueellistamispolitiikka muuttaa kunta-asetelmaa, esim. vst:n tavoitettavuuden näkökulmasta. Myös maakuntastrategiassa puhutaan koulutuksellisesta alueellisesta tasa-arvosta – vst-toimijat keskeisiä osallistajia, tämän soisi tulevan huomioituksi maakuntatasolla entistä näkyvämmiin.
 - VST ry?
 - Taustaa: toiminut enemmän valtakunnallisena edunvalvojana kuin maakuntatasolla.
 - Osaava-ohjelma on rikkonut perinteistä kaavaa. Pirkanmaalla esim. tuntiopettajien täydennyskoulutuksen osalta tehty tiivistä yhteistyötä oppilaitosten välillä (hyötynäkökulmasta lähtevää toimintaa yhteisistä tavoitteista käsin).
 - Avoin yliopisto? Nykyisin avoin yliopisto toimii yliopiston yksikköjen sisällä.

3.1 Pirkanmaan liiton rooli yhteistyössä ja maakuntatason yhteistyö (ks. konkreettiset työmuodot, sis. Maakunnallinen työpaja)

- Mikä on maakunnan ja maakuntaliiton rooli vst:n edistämisessä esim. rakennemuutosten keskellä? Tunnetako vst:n rooli kansalaisten hyvinvoinnin edistämisessä?
 - Maakunnat neutraalissa roolissa avaamassa keskustelua kunnissa?
 - Liitto pyrkii luomaan mahdollisuuksia palveluiden eteenpäin kehittämiseksi. Esim. Kahelin vetää Pirkanmaan kuntakehittämishanketta (ollut käynnissä pari vuotta).
 - Tilanne on ollut valitettavan haasteellinen: kuntien toimintaa tuntuu leimaavan lähes täydellinen näköalattomuus. Mennään laput silmillä ja toimitaan siten kuten aiempina vuosina. Esimerkkinä kuntakohtaisen pelastustoimen järjestäminen. Mitään ei tapahtunut, ennen kuin lakimuutos pakotti siihen.
 - Maakuntatasolla työskenneltäessä ilmapiiri sellainen, että helppoa menettää uskonsa siihen, että visioinnit tuottaisivat tulosta.
 - Liiton toiminta vaihtelee eri puolilla maakuntaa esim. kuntien ja niiden keskeisimpien edustajien mielenkiinnon mukaan.
 - Pirkanmaalla pitäisi pystyä ottamaan maakuntatasolla aiempaa enemmän esille kuntalaisten käytännön toimintaan liittyviä asioita, esim. kansalaisvaikuttamiseen ja sen kehittämiseen liittyvät asiat.
 - Kuntapäätäjät ovat tärkeä yhteistyötaho siinä missä esim. kansanedustajat. Miten kuntapäätäjät saataisiin tiedostamaan vst:n arvo entistä vahvemmin?

- Keskeinen kysymys on, kenen työnä kiinnostusta vapaata sivistystyötä kohtaan saadaan luoduksi ja konkretisoitua tekemiseksi?
 - Maakunnan näkökulmasta se sopisi myös osaksi yliopiston kolmannen tehtävän toteuttamista; varsinkin, kun liitolle maksava taho eli kunnat eivät toistaiseksi ole vaikuttaneet kovin kiinnostuneilta tämänkaltaisesta kehittämistoiminnasta.
 - Yhteistyön lähtökohdaksi alueelliset yhdistymiset, ammatillisen koulutuksen ja vst:n yhteistyö ym. ajankohtaisaiheet, jotka koskettavat kaikkia toimijoita? Esim. palvelualueiden koulutuksessa haettu laajapohjaista yhteistyötä, myös maakuntarajojen ulkopuolelta (mm. Aitoon koulutuskeskus, vanha emäntäkoulu).
- Lähdetään luomaan maakunnallista sivistyspolitiikkaa yhteistyössä?
 - Tämä on myös tutkimuksen tehtävä (esim. kuntien sivistyspoliittisten seurausten tutkiminen kuten ympäristövaikutukset).
 - Konkreettisenä toteutusmuotona
 - workshop (eri toimijatahot paikalle): "Pirkanmaalainen sivistys". Huom. ei saa ympätä liikaa toimijoita ja teemoja yhteen.
 - Artikkelisarjan tai yhteisaineiston tuottaminen? Vrt. kunnallispuolella esim. Tulevaisuuden kunta –yhteishanke, jossa UTA:n CMT-yksikön opiskelijat tuottavat teemasta verkkoaineiston; Lähienergia-yhteishanke jne.
 - Liitto ei rahoita EU-rahalla opinnäytteitä.

4 Lopuksi

- Yhteistyön edistämässä keskeistä tunteen herättäminen siitä, että olemme kaikki yhteisesti vastuussa siitä, miten vst ja sen tutkimus kehittyvät.
- Lähtökohdaksi voidaan kiteyttää vst:n tutkiva kehittäminen.
- Myös tähän asti saavutettu ja yhdessä tehty on tunnustettava ja muistettava antaa sille arvoa. SVV-toiminnassa on ollut pitkään mukana tietty aktiivinen ydinjoukko.
- Yhteistyömuotojen kehittelyssä on huomioitava resurssikysymykset ja pyrittävä konkreettisiin toiminnan muotoiluihin. Liikkeelle voisi lähteä esim. studia generalian järjestämisestä, koska se voitaisiin toteuttaa kohtalaisen keveästi ilman järeää uutta resurssipanosta.